

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Hanmora gård 1:4 på Adelsö, Stockholms län

Linderson, Hans

2016

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Linderson, H. (2016). *Dendrokronologisk analys av Hanmora gård 1:4 på Adelsö, Stockholms län.* (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2016:46). Lund University.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

20 oktober 2016

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2016:46
Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV HANMORA GÅRD 1:4 PÅ ADELSÖ,
STOCKHOLMS LÄN

Uppdragsgivare: Lars Skedinger, Adelsö Ringväg 252, 178 92 Adelsö

Område: Stockholm **Prov nr:** 93330-93338 **Antal borrh+såg prov:** 4+5

Dendrokronologiskt objekt: Vindens takstolar mm: H1-H4. Fd västra ytterväggen nu mellanvägg huvudbyggnad och poche: H5-H9

Resultat:

CATRAS Dendro nr:	ProvNr: V=stockvarv Takstolar räknat från öst	Träd- slag	Antal år ; radie,1 om inget annat anges	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningsår S(sommar) V(vinterhalv-året)
93330	H1: N sparre 3:e	Tall	49	Sp 29, W	1725	V 1725/26
93331	H2: Ö sparre mitt	Tall	44	Sp 32, W	1726	V 1726/27
93332	H3: Ö sparre sydöst	Tall	48+ew	Sp 63 W	1725	S 1726
93333	H4: bindbjälke 4:e	Tall	49+ew	Sp 35, W	1725	S 1726
93334	H5: V7	Tall	45;3	Sp 35, W	1726	V 1726/27
93335	H6: V6	Tall	49;2	Sp 35, W	1726	V 1726/27
93336	H7: V5	Tall	58;2	Sp 37, W	1726	V 1726/27
93337	H8: V4	Tall	74;3	Sp 42, W	1726	V 1726/27
93338	H9: V1	Tall	72+1;4	Sp 72, W	1725+1	V 1726/27

Kommentarer till resultatet:

Vinden och väggtimret

Virket är avverkat under sommaren 1726 och vinterhalvåret 1726/27. Den dendrokronologiska enhetligheten är mycket hög trots att det är en ganska ung skog som har avverkats, vilket indikerar starkt på att virket är hämtat från en gemensam skog. Ingenting utesluter att den har stått på Adelsö men en försiktigare proveniensbestämning är i Mälarens dräneringsområde (exklusive Hjälmarens dräneringsområde).

Avgörande för denna undersökning lyckade utfall är, att virket är med stor sannolikhet hämtat från en gemensam skog och att prov H8 och H9 innehåller så mycket som drygt 70 årsringar.

De två virkesdelar längst till öster på vinden föreföll vara återanvända eftersom de har uttag som inte fyller någon funktion. Detta bör ha hänt vid byggnadstillfället då någon korrektion behövde göras eller att de helt temporärt fyllde en annan funktion.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891

24 oktober 2016

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2016:48
Hans Linderson
FÖREDRAG PÅ ADELSÖ HEMBYGDSLAG PÅ ADELSÖ 6 OKTOBER 2016,
STOCKHOLMS LÄN

Uppdragsgivare: Adelsö Hembygdslag, c/o Lars Skedinger, Adelsö Ringväg 252, 178 92 Adelsö

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.
Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.
Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet.
Rapporter och andra skrifter angående de dendrokronologiska resultaten tas tacksamt emot.
Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se
Tel: 046-2227891

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 , e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se